

НАЙСТАРІША ЦЕРКВА КЛЕВАНЯ РІЗДАВА ХРИСТОВОГО ВІДЗНАЧАЄ СВІЙ 240-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

Храм Різдва Христового в Клевані – добре знана на Рівненщині пам'ятка архітектури XVIII століття. Він відомий своїми славними церковними традиціями і подіями. Згідно кірвової відомості, дата побудови церкви – 1777 рік.

Зводилася вона на кошти колишнього власника містечка Клевань Адама Чарторийського. Повні храму на його нинішньому місці передавали важливі в історію нашого краю і Клеваня події. Історики і краєзнавці Волині XIX століття А.Сендзильський, М.Тедоранч, П.Рафальський, які у свій час побували у Клевані, писали, що церква Різдва Христового в давні часи, і у другій половині XIX століття називали «замковою». Усі ці дослідники, посилаючись на священників церкви, стверджували, що у замурованих підвалах під нею знаходяться «дві колоди», або гроби князя Чарторийського, що померли у православ'ї. Це останки Федора Михайловича та Івана Федоровича Чарторийських. З історії

(настінний живопис водяними фарбами по сирій штукатурці) на трьох стінах церкви: головній, правого та лівого крила. У цих ікон існували кам'яні престולי, характерні для костелів у часи унії. Православний же іконостас, вірогідно, був встановлений після повернення в наш край православ'я. Тобто, після подолу Польщі наприкінці XVIII ст. і переходу Клеваня до складу Російської імперії. Іконостас спочатку спорудили в одному ярусі, а пізніше і в двох.

У храмі зберігалася унікальне Євангеліє, в якому мистився запис про колишні угіддя Клеванської замкової церкви. Згаданий А.Лотоцький зробив копію з цього запису. З нього випливає, що Євангеліє це датоване 1574 ро-

ваня, на захід і північний захід від селища. Назви їх з плином часу вимознили.

Та чи не найбільша цінність запису полягає у тому, що у 1574 році Клеванська церква уже іменується «замковою». Виходить, її спорудили ще задовго до першої згадки у 1572 році – найвірогідніше, під час будівництва Клеванського замку 1475-1490 рр., і була ця церква православною, оскільки побудували її ще до унії.

На жаль, доля Клеванського Євангелія 1574 року нам невідома. Ще на початку XX століття книга зберігалася у храмі. Однак, не забуваємо, що церква протягом своєї історії прийшла чимало вих, воєн, революцій.

Безсумнівно, в її стінах молилися відомі особистості: директор Клеванської гімназії у 30-х рр. XX століття, вчитель письменника М.Гоголя, поет Іван Кулжинський; випускники Клеванського духовного училища, що знаходились поруч з церквою Різдва Христового, – історик і богослов Федір Кудринський; літературознавець, фольклорист Ювеналій Тиховський; поет і перекладач Борис Тен; поет Олександра Стефанович,

Настоятель храму Євасевій Марковський (в центрі в головному уборі) з прихожанами біля стін церкви (30-ті рр. XX ст.).

вана церква з дзвіницею та невеликим господарським будинком, займає 0,25 га.

Церква Різдва Христового діля при всіх владах. І при російському царстві, і за часів Польщі, і в недавні радянські часи. Товщина її кам'яних стін сягає півметра, а діаметр вікон у формі годинника – майже двох метрів. В різні роки храм відвідували

наводчиком танку. Після демобілізації з армії ще 5 років працював на будовах його рідної Кореччини та Одеської області.

До служіння Православної церкви долучився у 1979 році, перебуваючи в Смоленську. Тоді ж зробив остаточний особистий вибір пати у священники. Неодовго став іподияконом при Архієпископі Чернігівському і Сумському Антонії. 21

Церква Різдва Христового – древня і вічно молода.

відом, що старший брат Івана, Олександр, похований у Зіменській церкві (нині це самий древній монастир на Волині, неподалік м. Володимир-Волинський).

Назва «замкова» перейшла до збудованої у 1777 році церкви від попередньої, дерев'яної, що знаходилася в цьому ж місці. П'ять своїх записів згадують Чарторийські. Саме ці князі, зокрема Михайло Чарторийський, звели у 1475 році Клеванський замок, який пізніше неодноразово перебудовували. Поруч із замком на видному місці збудували й дерев'яний храм.

Нову ж кам'яну церкву воздвигнули у 1777 році. В XIX столітті історики описують її як таку, що має один купол, вимурована у вигляді хреста, розміром у довжину 40 і в ширину 28 кроків. Фасад храму – класицистичний, оформлений глухими пілестровими портиком тосканського ордеру.

Давніця при церкві теж кам'яна, двоярусна, і являє собою окрему будівлю, зведену у «місцевому звичаї». Над дверима давніці багато років можна було побачити зображений рік побудови – 1844. Вона споруджувалася при настоятелі церкви протоієреві Афанасі Лотоцькому, який пізніше став намісником Почаївської Лаври під іменем архимандрита Амвросія.

На час відкриття кам'яної церкви Різдва Христового, в нашому краї панівне положення займала уніатська церква. Спочатку храм не мав іконостасу. На це вказували три ікони, написані альфреско

ком і надруковане у м. Вільно, у царствування короля Польського Генріха (Анжуйського). Коли у тому ж році Євангеліє придбали для потреб Клеванської церкви, в нього і вклали запис Чарторийських, зроблений двома роками раніше. Запис цей містить, окрім майнових відомостей, і межі приходу (парохії) Клеванської замкової церкви. Записано: кудгидя надаються клиру чи то представнику його – протоієрею Клеванської замкової церкви «при парохии (прихода) Древянської, Мачульської, Олешівської, Руденської, Красної». Ці поселення нині розташовані поблизу Кле-

ванію Колонієць та чимало інших визначних православних, яких у різні роки доля поспала з Клеванем.

У 1862 році церква дещо змінила свій вигляд – над кам'яною основою був надбудований дерев'яний купол. У 1862 році вона була заново пофарбована ззовні, а через два роки розписана всередині на кошти прихожан.

У серпні 1916 року, під час Другої світової війни, церква була сильно пошкоджена – в неї влучили кілька австрійських снарядів. Деякі не розірвалися, постраждали в західній стіні церкви. Ці металеві уламки і зараз добре видно. Тоді був вщент розбитий іконостас, обвалилася стеля із північного боку. Церква потребувала капітального ремонту, який і було зроблено після війни.

Поблизу церкви, неподалік від автошляху, була виявлена братська могила солдатів російської армії, які загинули під час знаменитого Брунелівського прориву 1916 року. Згодом було організовано їх перепоховання. Неподалік церкви виявлені й останки жертв розстрілів НКВС, відділок якої та пересильний пункт одразу після Другої світової війни знаходились у Клеванському замку.

Вся територія, на якій розташо-

вувалися її, його супроводжував майбутній патріарх, а тоді архієпископ Смоленський і Калінінградський Кирил.

У 20-х-30-х роках минулого століття у церкві правив добре відомий на Волині протоієрей Євасевій Марковський. При ньому діяла й приходська школа. 21 липня 1930 року в храм після хресного ходу була внесена ікона Афонської Божої Матері «Достойно есть», яка наплавлялася в монастир на Більських хуторах. В історії храму це була помітна подія.

У відповідності до Домової книги, яка до сих пір зберігається у настоятеля церкви Різдва Христового протоієрея І.Зінькова, у відповідний час усі священники, які служили в цій церкві, проживали в Клевані-1, по вулиці Клубній, 9.

З 1949 року по сьогоднішній день настоятелями храму в різні роки були: уродженець села В.Жаборки Андрій Іванович Костюквич, уродженець села Велика Мощаниця Іван Володимирович Кошилинський (правив з 1958 по 1977 рр.), риванчик Олександр Іванович Поляк, Іванович Григорій Мискевич з Клевані-1, ще один уродженець Рівного Степан Васильович Логвиш.

З вересня 1986 по цей час настоятелем церкви Різдва Христового у Клевані є уродженець села Даничів Корецького району протоієрей Іван Зіньков. За останні роки, завдяки зусиллям священника, церковної громади та прибічників храму, значно покращився благоустрій території церкви, виконаний ремонт його фасадів та давниці, засяяла позолотою головний купол.

НАСТОЯТЕЛЬ

Нинішній настоятель церкви протоієрей Іван Миколайович Зіньков народився 1 травня 1954 року в селі Даничів Корецького району на Рівненщині. Навчався у місцевій восьмирічній школі, Рівненському ПТУ № 1, у якому набув спеціальності столяра. Після закінчення профтехучилища рік працював на будовах міста Рівне, а потім був призваний в ряди радянських Збройних Сил. Служив у Білорусь

Настоятель храму, протоієрей Іван Зіньков.

ниці. Певний час о. Іван служив у епархії та приході Чернівецької області. А у 1986 році переїхав на Рівненщину, в Клевань, де 15 вересня того ж року одержав приход Клеванської церкви Різдва Христового. Церковну освіту здобував в Одеській семінарії у 1981-1985 роках.

Одружений. Дружина – Любов Григорівна – регент хорі з першого дня служіння о. Івана в Клеванській церкві Різдва Христового.

Багатолітне вірне служіння православ'ю о. Івана відзначене багатьма церковними нагородами.

СУЧАСНЕ ЖИТТЯ ХРАМУ

Клеванська церква Різдва Христового проходить свій славетний, уже 240-річний історичний шлях. Багато поколінь місцевих православних молилися у її стінах. Цей храм для кожного з них залишався і залишається головним духовним домом. Сьогодні в ньому, як і всі 240 років, звучать молитви, звершуються Богослужіння, возносяться молитви. Величчя творіння рук наших благочестивих предків живе, як і раніше, і приймає від своєї свідки душі, які прагнуть істини і духовної втіхи.

Хресний хід. 2012 рік.